

RAZISKUJEM PRETEKLOST 6

Helena Verdev

delovni zvezek za zgodovino za 6. razred osnovne šole

knjigarna

Helena Verdev

RAZISKUJEM PRETEKLOST 6

delovni zvezek za zgodovino za 6. razred osnovne šole

Strokovni pregled: mag. Marjeta Šifrer

Jezikovni pregled: Martina Vozlič

Ilustracije: Iztok Sitar

Slikovno gradivo: Delo d. d., Gorenjski muzej, Narodni muzej Slovenije,

Reuters picture archive, arhiv Založbe Rokus Klett in zasebno arhivsko gradivo.

Izdala in založila: Založba Rokus Klett, d.o.o.

Za založbo: Rok Kvaternik

Uredila: mag. Jelka Razpotnik

Direktor produkcije: Klemen Fedran

Oblikovanje: Beti Jazbec

Oblikovanje in grafični prelom: Jasna Karnar

Tisk: Schwarz d.o.o.

1. izdaja: 1. natis

Naklada: 6000 izvodov

Ljubljana 2008

knjigarna.com

Vse knjige in dodatna gradiva Založbe Rokus Klett
dobite tudi na naslovu www.knjigarna.com

knjigarna.com

© 2008 Založba Rokus Klett, d. o. o. Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja založnika so prepovedani reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, pre-delava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, tudi fotokopiranje, tiskanje ali shranitev v elektronski obliki. Tako ravnanje pomeni, razen v primerih od 46. do 57. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

Založba se je trudila, da bi poiskala vse lastnike avtorskih pravic.

V kolikor v kakem primeru nismo navedli pravega lastnika, bomo to z veseljem uredili in popravili.

ROKUS

Založba Rokus Klett, d.o.o.

Stegne 9 b, 1000 Ljubljana

Telefon: 01/513 46 00

Telefaks: 01/513 46 99

E-pošta: rokus@rokus-klett.si

www.rokus-klett.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

94(075.2)(076.1)

VERDEV, Helena

Raziskujem preteklost 6. Delovni zvezek za zgodovino za 6. razred osnovne šole / Helena Verdev ; [ilustracije Iztok Sitar ; slikovno gradivo Delo ... et al.]. - 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Rokus Klett, 2008

ISBN 978-961-209-773-8

237250816

Dragi učenci in učitelji zgodovine,

že dolgo smo si želeli, da bi za vas pripravili delovni zvezek, s katerim bi bilo vaše raziskovanje preteklosti dinamično in zabavno. Delovni zvezek, ki je pred vami, je prirejen za aktivno uporabo pri pouku, saj spodbuja aktivno in raziskovalno učenje.

Rokusov delovni zvezek Raziskujem preteklost 6 je delovni zvezek nove generacije. Trudili smo se, da bi vanj vključili spoznanja sodobnega zgodovinopisja in didaktike zgodovine. Še posebno smo se trudili, da bi delovni zvezek oblikovali nazorno in privlačno.

Dragi učenci, upamo, da vam bo delovni zvezek v veselje pri učenju zgodovine in bo v vas prebudil raziskovalce preteklosti.

Dragi učitelji, upamo, da vam bo delovni zvezek v pomoč pri poučevanju zgodovine in uvajanju sodobnih pristopov pri delu v razredu.

Mag. Jelka Razpotnik
Urednica

Miselni vzorec ob koncu vsakega poglavja učencem omogoča kratek in jasen pregled usvojenega znanja.

Ob sliki učenci razberejo in vpišejo značilnosti dogodka.

PONOVIMO

ZGODOVINA JE VEDA, KI	ZGODOVINSKA OBDOBJA SO	VRSTE ZGODOVINSKIH VIROV:
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.
4.	4.	4.
5.	5.	5.

RAZVOJ PISAVE

1. _____

2. _____

3. _____

OSTANKI PRETEKLOSTI: spoznavajmo zgodovino

KJE HRANIMO ZGODOVINSKE VIRE:

KJE (USTANOVA)	VRSTA VIRA
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

IZUM TISKA JE BIL POMEMBEN, KER

1. _____

2. _____

3. _____

Tu prilepi nalepko, ki je povezana s prvim pisavami. Nalepko najdeš na zadnji strani delovnega zvezka.

13

Kje hranimo zgodovinske vire

Zgodovinske vire najdemo z načrtnim iskanjem ali povsem naključno.

1. Pozorno si oglej ilustracijo in reši nalogo.

A. S križci na ilustraciji označi kraje, kjer lahko najdemo različne zgodovinske vire.

B. Zapiši, kje vse lahko najdemo zgodovinske vire.

_____

_____

_____

_____

_____

Kako zgodovinske vire zavarujemo pred uničenjem

Zgodovinske vire pred uničenjem zavarujejo različne ustanove in organizacije.

2. Slike prikazujejo različne zgodovinske vire.

A. Poimenuj posamezne zgodovinske vire.

B. Zapiši, kje hranijo posamezno vrsto virov.

A. _____	A. _____	A. _____	A. _____	A. _____
B. _____	B. _____	B. _____	B. _____	B. _____

RADOVEDNEŽ
Verjetno tudi v tvojem kraju ali v bližini tvojega kraja delujejo ustanove, ki hranijo zgodovinske vire. Katere ustanove so to, in katere vire hranijo?

_____

_____

_____

7

Naloga **radovednež** ob koncu poglavja je namenjena učencem, ki jih zgodovina še posebno zanima.

OSTANKI PRETEKLOSTI: *spoznavajmo zgodovino*

- 5 Kaj uči zgodovina
- 6 Kakšne sledove je pustilo življenje v preteklosti
- 7 Kje hranimo zgodovinske vire
- 8 Kako označujemo čas v preteklosti
- 9 Zakaj je nastala prva pisava
- 10 Na kakšno podlago so ljudje najprej pisali
- 11 Kdaj se je pojavila knjiga
- 12 Od kdaj tiskamo knjige
- 13 Ponovimo

ČLOVEK USTVARJA: *gradbeni dosežki*

- 14 Prva bivališča
- 15 Gradbeništvo v času prvih civilizacij
- 16 Gradbeništvo v času starih Grkov in Rimljanov
- 17 Gradbeništvo v srednjem veku
- 18 Ko so svetišča zamenjale cerkve in samostani
- 19 Gradbeništvo pred 200 leti ali kakšna so bila nova mesta
- 20 Gradbeništvo danes
- 21 Ponovimo

ČLOVEK RAZMIŠLJA: *iznajdbe, ki so spremenile življenje ljudi*

- 22 Prve iznajdbe v prazgodovini
- 23 Iznajdbe v starem veku
- 24 Iznajdbe v srednjem in novem veku
- 25 Iskanje novih virov energije v moderni dobi
- 26 Kje so meje razvoja v znanosti in tehnologiji
- 27 Ponovimo

ČLOVEK RAZISKUJE: *prve znanosti in njihov začetek*

- 28 Medicina – kako večno živeti
- 29 Astronomija – kako napovedati poplave
- 30 Matematika – kako pravilno sešteti gosi
- 31 Ponovimo

ČLOVEK SE DRUŽI: *način življenja v preteklosti*

- 32 Prve človeške skupnosti
- 33 Družina v grški, rimski in srednjeveški družbi
- 34 Družina v novem veku
- 35 Otroštvo nekoč in danes
- 36 Ponovimo

ČLOVEK OHRANJA: *kulturna dediščina*

- 37 Kaj označujemo s pojmom kulturna dediščina
- 38 Nesnovna (nematerialna) kulturna dediščina
- 39 Kaj označujemo s pojmom likovno obzorje
- 40 Ponovimo

Kdaj se je pojavila knjiga

Z uporabo papirja so se pojavile tudi knjige.

Kaj je pergament

Živalska koža je ljudi najprej ščitila pred mrazom, kasneje pa je postala tudi podlaga za pisanje.

1. Med navedene trditve se je vrnil tiskarski škrt in malce prestavil besede. Uredi trditve, tako da bodo pravilne.

Nepravilne besede v trditvah prečrtaj in dopiši pravilne.

- a. S posebnim postopkom ustrojena koža živali, pripravljena za pisanje, se imenuje papirus. _____
- b. Popisan pergament so najprej hranili v svedrih. _____
- c. Pozneje so zvitke rezali na posamezne liste in jih zlagali drugega na drugega. Nastal je računalnik. _____
- d. Brižinski spomeniki, najstarejše zapisano besedilo v slovenščini, je zapisano na kamen. _____

Kdo je izumil papir

Ljudstvo, ki je odkrilo postopek izdelave papirja, je več stoletij varovalo svojo skrivnost.

2. Razmisli, zakaj je papir v primerjavi z drugimi podlagami za pisanje primernejši.

3. Iz česa so v preteklosti izdelovali papir in katere materiale uporabljajo pri izdelavi papirja danes?

PRETEKLOST:	
DANES:	

Kaj so rokopisi

Pred izumom tiska so morali vsako knjigo napisati ročno.

Predstavljal si, da moraš prepisati 300 strani!

4. Oglej si sliko in odgovori na vprašanja.

A. Kako so v srednjem veku nastajale knjige?

»Uličice so bile ozke in vijugave, ob njih so bile trgovinice in obrtne delavnice. Ker večina ljudi ni znala brati, so bili nad vhodi v obrtne delavnice izveski, iz katerih je bilo razvidno, za kakšno delavnico gre.«

(Darja Mihelič, Meščan sem, Mihelač in Nešović, Ljubljana, 1996)

B. Zakaj je v srednjem veku znalo pisati in brati le malo ljudi?

C. S pomočjo pisnega vira nad sliko ugotovi, kako so nepismeni ljudje vedeli, katera delavnica se je nahajala v določeni hiši.

RADOVEDNEŽ

Danes tudi v vsakdanjem življenju namesto prepisovanja uporabljamo najrazličnejše pripomočke. Z njimi zapisujemo precej hitreje, kot bi to počeli ročno. Nariši ali nalepi slike nekaterih izmed njih.

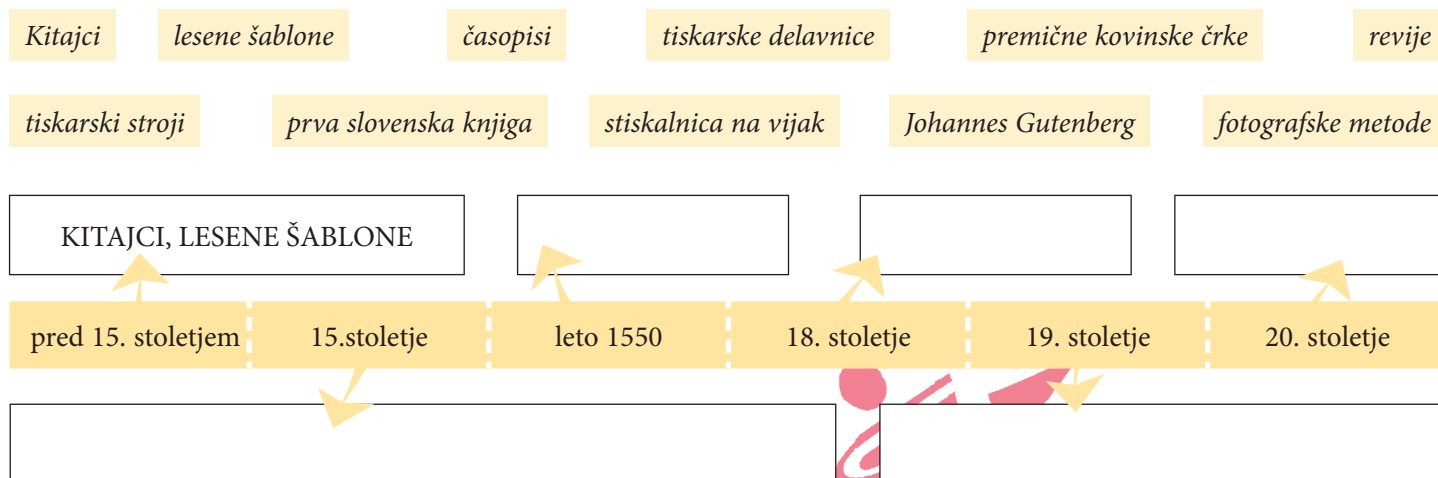
Od kdaj tiskamo knjige

Prve knjige so natisnili Kitajci. V Evropi so mnogo kasneje tehniko tiskanja knjig izpopolnili.

Zakaj je bila iznajdba tiska pomembna

Izum tiska je prinesel velike spremembe na različnih področjih.

1. V časovni trak spodaj vnesi pojme, povezane z zgodovino tiska.

2. Med spodaj navedenimi trditvami, ki govorijo o pomenu tiska, so le tri pravilne. Pobarvaj jih.

Vsako besedilo je bilo potrebno najprej napisati ročno.	Knjige so bile zelo drage.
Tiskali so samo knjige.	Z izumom tiska so postale knjige cenejše in dostopnejše.
Povečalo se je število ljudi, ki so znali pisati in brati.	Informacije so se hitro širile.

3. Poveži pare s črtami in jih pobarvaj z enakimi barvami. Pomagaj si z učbenikom na strani 16.

Johannes Gutenberg	Prve tiskane besede v slovenskem jeziku	Le vkup, le vkup ...
Napisal je prvo slovensko knjigo	Primož Trubar	Izdelal je premične kovinske črke

Kakšne vrste tiskanih izdaj poznamo danes

Današnji tisk je zelo raznovrsten. Toda tiskane izdaje niso več edini vir podajanja informacij.

4. A. Naštej vsaj tri sodobne oblike sporočanja.

B. Obkroži tisto obliko, s pomočjo katere dobiš največ informacij.

 RADOVEDNEŽ Preprost pripomoček za pisanje lahko naredimo tudi sami. Uporabimo lahko surov krompir, vanj narišemo določeno črko, znak ali sliko. Vse ostalo izdolbemo. Nato znak premažemo z barvo in odtisnemo. Poskusi tudi ti. V prazen prostor odtisni svoj znak. Narediš lahko veliko podobnih odtisov.	
--	--

PONOVIMO

ZGODOVINA JE VEDA, KI

ZGODOVINSKA OBDOBJA SO

1.
2.
3.
4.
5.

VRSTE ZGODOVINSKIH VIROV:

1.
2.
3.
4.

RAZVOJ PISAVE

1.
2.
3.

OSTANKI PRETEKLOSTI:
spoznavajmo zgodovino

Tu prilepi nalepko,
ki je povezana s prvimi
pisavami. Nalepko
najdeš na zadnji strani
delovnega zvezka.

KJE HRANIMO ZGODOVINSKE VIRE:

KJE (USTANOVA)	VRSTA VIRA
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

IZUM TISKA JE BIL POMEMBEN, KER

1.
2.
3.